

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОМПЛАЄНС-МЕНЕДЖМЕНТУ У ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІЙ СФЕРІ

*Юр'єва І.А, к.е.н., доцент
Юр'єв М.О., здобувач вищої освіти НТУ «ХПІ»
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»*

Комплаєнс-менеджмент у фінансово-кредитній сфері є однією з ключових складових сучасного управління, що спрямована на забезпечення відповідності діяльності фінансових установ нормативним та етичним вимогам. Динамічний розвиток законодавства, посилення контролю з боку регуляторних органів та підвищення вимог до прозорості бізнесу створюють нові виклики для банків, кредитних організацій та інших фінансових установ. У цих умовах виникає необхідність впровадження системи управління ризиками, зокрема комплаєнс-ризиками, що сприяють мінімізації правових та репутаційних загроз. Комплаєнс-менеджмент — це система заходів і процедур, що забезпечує відповідність діяльності організації вимогам законодавства, стандартів галузі та власних корпоративних норм. У фінансово-кредитній сфері роль комплаєнс-менеджменту набуває особливого значення через підвищені вимоги до безпеки, прозорості та дотримання прав споживачів фінансових послуг. Національні та міжнародні регулятори постійно оновлюють вимоги до фінансових установ з метою запобігання шахрайству, відмиванню грошей та фінансуванню тероризму. Банки та інші фінансові установи повинні не лише відповідати цим вимогам, але й ефективно управляти ризиками, пов'язаними з можливими порушеннями. У сучасних умовах прозорість бізнесу та відповідальне ставлення до клієнтів і партнерів є одним з ключових факторів успіху. Порушення законодавчих норм або внутрішніх стандартів може призвести до значних репутаційних

втрат, штрафів та санкцій. З огляду на розвиток нових фінансових технологій (фінтех), зокрема криптовалют, електронних платежів та блокчейну, фінансові установи стикаються з новими викликами, що вимагають вдосконалення систем комплаєнсу. Це дозволяє їм адаптуватися до швидко змінюваних умов та мінімізувати ризики порушень. Існує високий рівень конкуренції у фінансово-кредитному секторі, де конкуренція стає дедалі гострішою, відповідність етичним та правовим стандартам може бути одним із факторів конкурентної переваги. Наявність ефективної системи комплаєнс-менеджменту підвищує довіру клієнтів та партнерів до установи. У сучасних умовах розвиток комплаєнс-менеджменту в українських фінансово-кредитних установах набуває особливої актуальності через посилення міжнародних стандартів, інтеграцію України у світову фінансову систему та зростання регуляторних вимог. Комплаєнс стає важливим елементом не тільки правового, але й стратегічного управління, оскільки допомагає фінансовим установам уникати санкцій, зберігати репутацію та ефективно управляти ризиками. Наведемо ключові тенденції щодо впровадження комплаєнсу в Україні. Національний банк України (НБУ) активно впроваджує нові регуляторні вимоги, що відповідають міжнародним стандартам, зокрема Базельським угодам та директивам ЄС. З 2019 року в Україні запроваджено новий підхід до управління ризиками та комплаєнс-контролю у банківському секторі, що вимагає від фінансових установ інтегрувати комплаєнс у всі сфери діяльності. Законодавчі ініціативи в Україні, такі як Закон про запобігання та протидію відмиванню грошей (Закон №361-ІХ), спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, а також на підвищення стандартів прозорості в фінансовому секторі. Від фінансових установ вимагається посилення процедур верифікації клієнтів, ідентифікації кінцевих бенефіціарних власників та моніторингу операцій. Українські фінансові установи все активніше впроваджують міжнародні стандарти комплаєнсу, зокрема

рекомендації FATF (Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей) та стандарти ISO 19600 (Система управління комплаєнсом). Також важливою тенденцією є впровадження стандартів корпоративної етики та прозорості, що відповідають вимогам ЄС у рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Ці стандарти допомагають підвищити довіру інвесторів і покращити умови для залучення іноземних інвестицій. Антикорупційна боротьба стала пріоритетом для багатьох фінансових установ в Україні. В рамках інтеграції до європейської та глобальної фінансової системи банки все більше акцентують увагу на боротьбі з внутрішніми і зовнішніми проявами корупції. Впровадження антикорупційних політик є частиною загальної стратегії комплаєнс-управління. Великі банки створюють спеціальні підрозділи для виявлення та попередження корупційних ризиків, а також впроваджують системи навчання та контролю для персоналу. Оцифровка та впровадження фінансових технологій (FinTech) значно впливають на розвиток комплаєнсу в українських фінансово-кредитних установах. Використання штучного інтелекту, машинного навчання та блокчейн-технологій дозволяє банкам автоматизувати процеси верифікації клієнтів (KYC — Know Your Customer), моніторинг транзакцій та виявлення підозрілих операцій. Наприклад, автоматизовані системи аналізу даних допомагають фінансовим установам швидше виявляти комплаєнс-ризиків, а також значно знижують можливість людської помилки в процесі аналізу великих обсягів інформації. Багато українських банків вже активно використовують цифрові рішення для підвищення ефективності своїх комплаєнс-систем.

Література:

1. Basel Committee on Banking Supervision: Compliance and the compliance function in banks, april 2005. URL : <https://www.bis.org/bcbs/index.htm> (дата звернення 24.09.2024).